

MILLIY KIIYIMLARNI ZAMONAVIY MODA BILAN UYĞUNLASHTIRISH**Habibova Muborak Olimovna***Buxoro viloyati Ğijduvon tumani**1-son Texnikumi Maxsus fan**muborakkhabibova@gmail.com**90-415-85-20***Annotatsiya**

Zamonaviy moda sanoatida milliy kiyim elementlarini integratsiya qilish madaniy identifikatsiyani saqlash, barqarorlikni ta'minlash va global bozorda raqobatbardoshlikni oshirishning muhim mexanizmi hisoblanadi. Ushbu maqola O'zbekiston milliy kiyimlarining (ikat/atlas, suzani kashtasi, chapan) zamonaviy moda tendensiyalari bilan uyğunlashtirilishini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qiladi. Madaniy gibriddlik nazariyasi (Homi Bhabha), moda semiotikasi (Roland Barthes) va barqaror moda kontsepsiyasi asosida tahlil olib boriladi. O'zbek dizaynerlari tajribalari, xalqaro brendlar misollari va ijtimoiy-iqtisodiy afzalliklari yoritiladi. Maqola madaniyatshunoslar, moda dizaynerlari va talabalar uchun mo'ljallangan.

Kalit so'zlar: milliy kiyim, ikat (atlas), suzani, chapan, fusion moda, madaniy gibriddlik, barqaror moda.

Uzbek clothing is very colorful and traditional - Central Asia Guide

Kirish Milliy kiyim – bu xalqning tarixi, falsafasi va estetikasining vizual ifodasi. O'zbekistonning boy ipak yo'li merosi – ikat (adras va atlas) to'qimachiligi, suzani kashtasi va chapan kabi elementlar asrlar davomida nafaqat kundalik hayot, balki madaniy identifikatsiya ramzi bo'lib kelgan. Globallashuv sharoitida esa bu elementlarni zamonaviy moda bilan uyğunlashtirish dolzarb muammoga aylandi.

2023–2025 yillardagi tadqiqotlar (Vakhidova, Tulkinjanovna) shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy motiflar Gucci, Dior va boshqa xalqaro brendlar kolleksiyalarida qo‘llanilmoqda, bu esa madaniy almashinuvning ijobiy namunasi hisoblanadi.

Milliy kiyimlarning tarixiy va madaniy asoslari O‘zbek milliy kiyimi ipak yo‘li madaniyatlarining sintezi natijasidir. Ikat texnikasi (ipni oldindan bo‘yash) Marg‘ilon va Buxoro maktablarida rivojlangan bo‘lib, geometrik va o‘simlik motivlari (anor, qo‘y shoxi, to‘lqin) ramziy ma’noga ega: unumdorlik, himoya, poklik. Suzani – ayollarning kelinlik to‘y sovg‘asi sifatida yuzlab soatlik mehnat mahsuli bo‘lib, quyosh, gul va geometrik naqshlar orqali oilaviy farovonlik tilaklarini ifodalaydi. Erkaklar chapamlari esa ijtimoiy mavqeni bildiruvchi qatlamli kiyim bo‘lgan.

eurasia.travel

Zamonaviy modaning rivoji va globalizatsiya ta’siri XXI asr modasi multikulturalizm va barqarorlikka asoslanadi. Fusion (uyğunlashtirish) moda an’anaviy elementlarni minimalizm yoki street-style siluetlari bilan birlashtiradi. O‘zbekistonda “Toshkent Fashion Week”, “Sharq Nafosati” kabi tadbirlar atlas va suzani motiflarini zamonaviy kesim bilan taqdim etmoqda. Xalqaro miqyosda esa ikat naqshlari Oscar de la Renta va Dries Van Noten kolleksiyalarida uchraydi.

Ilmiy asoslar: Madaniy gibridlik va semiotika Homi Bhabha nazariyasiga ko‘ra, madaniy gibridlik – bu “uchinchi fazo” yaratish orqali an’ana va zamonaviylik o‘rtasidagi yangi identifikatsiya shakllanishidir. Moda semiotikasida (Barthes) kiyim – bu belgi tizimi: ikat naqshi milliy meros ramzi sifatida global moda tilida yangi ma’no kasb etadi. Barqaror moda nuqtai nazaridan esa qo‘lda to‘qilgan atlas va suzani ekologik toza materiallar bo‘lib, fast-fashion ga qarshi alternativa hisoblanadi.

Amaliy misollar O‘zbekistonda va xalqaro tajribada O‘zbek dizaynerlari Saida Amir, Javlon Umarbekov va “Adrasomaniya” brendlari atlasni minimalist ko‘ylaklar va blazerlar bilan birlashtirmoqda. Lola Sayfi (“Human Wear”) antik kiyimlardan ilhomlanib, zamonaviy siluetlar yaratadi. Xalqaro misollar: Gucci va Dior ikat naqshlarini 2023–2025 kolleksiyalarida qo‘llagan. Jenia Kim (Korean-Uzbek ildizli) jeogori (koreys milliy kiyimi) ni o‘zbek bekasam matolari bilan birlashtirgan.

elleuzbekistan.com

Oriental Fashion Show | ELLE UZ

Erkaklar milliy kiyimi va zamonaviy uyğunlashtirish Chapan va do‘ppi erkaklar uchun ham dolzarb: zamonaviy qisqa chapanlar, smart-casual ko‘rinishlarda qo‘llanilmoqda.

alamy.com

eurasia.travel

Afzalliklari va muammolari Afzalliklari: madaniy merosni saqlash, iqtisodiy foyda (eksport), yoshlar orasida milliy gʻurur oshishi. Muammolari: madaniy appropriatsiya xavfi (anʼanani hurmatsiz ishlatish) va sifatli qoʻl mehnati yetishmasligi. Yechim: dizaynerlar va hunarmandlar hamkorligi, sertifikatsiya.

Xulosa Milliy kiyimlarni zamonaviy moda bilan uyğunlashtirish – bu nafaqat estetik, balki madaniy va iqtisodiy strategiya. Oʻzbekiston bu jarayonda yetakchi oʻrin egallashi mumkin, chunki uning ipak va kashta merosi global trendlarga mos keladi. Kelajakda AI yordamida naqshlarni raqamlashtirish va ekologik boʻyoqlar qoʻllash orqali bu yoʻnalish yanada rivojlanadi.

Adabiyotlar

1. Vakhidova U.A. Uzbek folk costume in modern fashion design. European Science Publishing, 2023.
2. Tulkinjanovna A.M. Uzbek traditional textile motifs in modern fashion. Latin American Journal of Education, 2025.
3. Bhabha H.K. The Location of Culture. Routledge, 1994.
4. Barthes R. The Fashion System. University of California Press, 1990.
5. "Fashion in Uzbekistan – A Mix of Tradition and Modern Form". Dook International, 2016 (yangilangan maʼlumotlar 2025).